
ฉบับอยู่ระหว่างรอการแก้ไข

เผยแพร่วันที่ 28 มีนาคม 2560

คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ข้อสังเกตเชิงสรุป (Concluding observations) ต่อรายงานตามวาระฉบับที่สองของประเทศไทย¹

1. คณะกรรมการได้พิจารณารายงานตามวาระฉบับที่สองของประเทศไทย (CCPR/C/THA/2) ในสมัยประชุมที่ 3349 และ 3350 (โปรดดู CCPR/C/SR.3349 และ 3350) ซึ่งมีขึ้นเมื่อวันที่ 13 และ 14 มีนาคม 2560 ในการประชุมครั้งที่ 3364 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2560 คณะกรรมการได้รับรองข้อสังเกตเชิงสรุปดังต่อไปนี้

ก. อารัมภบท

2. คณะกรรมการยินดีที่ประเทศไทยได้เสนอรายงานตามวาระฉบับที่สอง แม้จะช้าไปเป็นเวลาหกปี รวมทั้งข้อมูลภายในรายงาน คณะกรรมการขอชื่นชมกับโอกาสที่จะได้เริ่มกระบวนการสนทนากันอีกครั้งอย่างสร้างสรรค์กับตัวแทนระดับสูงจำนวนมากที่มาจากรัฐภาคี เกี่ยวกับมาตรการที่ได้นำมาใช้ระหว่างช่วงเวลาที่มีการรายงานข้อมูลในแง่ของการปฏิบัติตามข้อบทของกติกา คณะกรรมการชื่นชมกับคำตอบอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร (CCPR/C/THA/Q/2/Add.1) ที่มีต่อชุดของประเด็นปัญหา (list of issues) (CCPR/C/THA/Q/2) และมีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมทั้งทางวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษรโดยคณะผู้แทนไทย

ข. แง่มุมในเชิงบวก

3. คณะกรรมการยินดีกับมาตรการเชิงนโยบาย การทำงานกับสถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งกฎหมายที่รัฐภาคีได้นำมาใช้ดังต่อไปนี้

(ก) คณะกรรมการประสานงานที่จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงยุติธรรมเมื่อเดือนมีนาคม 2559 เพื่อติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยหน่วยงานต่าง ๆ

(ข) พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558

(ค) พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 และ

(ง) แผนแม่บทสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)

4. คณะกรรมการยังยินดีกับการที่รัฐภาคีให้สัตยาบันรับรองกฎบัตรระหว่างประเทศดังต่อไปนี้

¹ รับรองในที่ประชุมของคณะกรรมการสมัยประชุมที่ 119 (6-มีนาคม 2560)

(ก) พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD) ในปี 2559

(ข) พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เกี่ยวกับกระบวนการรับและส่งข้อมูล ในปี 2555

(ค) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ในปี 2551 และ

(ง) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment-CAT) ในปี 2550

ค. ข้อกังวลหลักและข้อเสนอแนะ

การประกาศคำแถลงตีความ (Interpretive Declaration) และการลิดรอนสิทธิบางประการในพันธกรณีที่มีต่อกติกาฯ และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

5. คณะกรรมการมีข้อสังเกตต่อการขอถอนคำแถลงตีความต่อข้อ 6(5) และ 9(3) ของกติกาฯ นี้ อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี คณะกรรมการยังมีข้อสังเกตด้วยว่า รัฐภาคียังคงประกาศคำแถลงตีความที่มีต่อข้อ 1(1) และ 20 ต่อไป คณะกรรมการผิดหวังกับการเล็งเห็นพันธกรณีตามข้อ 12(1), 14(5), 19 และ 21 โดยเป็นผลมาจากการประกาศใช้กฎอัยการศึกเมื่อปี 2557 ซึ่งดูเหมือนจะไม่สอดคล้องกับหลักการและเหตุผลและขอบเขตตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 4 ของกติกาฯ นี้ และความเห็นทั่วไปที่ 29 (2554) คณะกรรมการกังวลว่า ในขณะที่การเล็งเห็นพันธกรณีทำให้เกิดข้อกังวลหลายประการเกี่ยวกับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกติกาฯ นี้ ซึ่งมีทั้งที่ยกเลิกไปแล้ว และยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไป ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ในจังหวัดชายแดนใต้) และกฎอัยการศึก (ใน 31 จังหวัด) (ข้อ 2 และ 4)

6. รัฐภาคีควรพิจารณายกเลิกการลิดรอนสิทธิบางประการตามพันธกรณีตามข้อ 12(1), 14(5), 19 และ 21 ทั้งนี้โดยมีความมุ่งประสงค์จะประกันให้มีการปฏิบัติตามกติกาฯ นี้อย่างเต็มที่และอย่างเป็นผล ไม่ว่าในพฤติการณ์ใด รัฐภาคีควรจะประกันว่าการเล็งเห็นพันธกรณีใด ๆ ต้องสอดคล้องอย่างเต็มที่กับขอบทของข้อ 4 ของกติกาฯ นี้ ดังที่มีการตีความตามความเห็นทั่วไปที่ 29 เกี่ยวกับการเล็งเห็นพันธกรณีระหว่างการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

กรอบรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

7. คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับข้อบทบางประการของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ.2557 รวมทั้งมาตรา 44, 47 และ 48 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มีการประกาศใช้ตามมาตรา 44 อันเป็นเหตุให้มีการจำกัดการเข้าถึงการเยียวยาที่เป็นผล และอาจส่งผลให้เกิดการคุ้มกัน (Immunity) ให้คสช.พ้นจากความรับผิดชอบเนื่องจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรง จึงเป็นเรื่องน่ากังวลอย่างยิ่งโดยเฉพาะต่อมาตรา 44 ซึ่งที่ผ่านมามีการใช้อำนาจตามมาตรานี้เพื่อออกประกาศคำสั่งจำกัดสิทธิประการต่าง ๆ ที่รับรองตามกติกาฯ นี้ ทั้งยังเป็นเรื่องน่ากังวลเกี่ยวกับมาตรา 279 ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งจะยังคงให้การคุ้มกันต่อคสช.ต่อการกระทำใด ๆ และต่อประกาศและคำสั่งต่าง ๆ (ข้อ 2)

8. รัฐภาคีควรจะทบทวนมาตรการใด ๆ ที่มีการรับรองตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ.2557 โดยเฉพาะที่ประกาศใช้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44, 47 และ 48 เมื่อพิจารณาถึงพันธกรณีที่มีต่อกติกานี้ และประกันว่ามาตรการทั้งปวงที่นำมาใช้ตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รวมทั้งมาตรา 279 จะสอดคล้องกับพันธกรณีตามกติกานี้ รวมทั้งพันธกรณีที่จะต้องกำหนดให้ผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนเข้าถึงการเยียวยาที่เป็นผล

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

9. แม้จะยอมรับถึงภารกิจสำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) คณะกรรมการพิทักษ์ที่ กสม. ได้ถูกลดอันดับลงไปสู่สถานะ “B” ตามการจัดอันดับของคณะกรรมการพันธมิตรสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (General Alliance of National Human Rights Institutions - GANHRI) คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับความโปร่งใสของกระบวนการสรรหากรรมการในกสม. (ข้อ 2)

10. รัฐภาคีควรจะประกันว่ากสม.สามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตนได้อย่างเป็นผลและเป็นอิสระ และสอดคล้องอย่างเต็มที่กับหลักการปารีส (Paris Principles) (มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่ที่ 48/134 ภาคผนวก)

การไม่เลือกปฏิบัติ

11. แม้จะยินดีกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 และความพยายามเพื่อป้องกันและแก้ไขการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลด้านเพศสภาพและอัตลักษณ์ทางเพศ คณะกรรมการมีข้อสังเกตและข้อกังวลเกี่ยวกับมาตรา 17 ซึ่งยังคงอนุญาตให้มีการเลือกปฏิบัติทางเพศด้วยเหตุผลด้านศาสนาและความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งยังกังวลต่อรายงานว่ายังคงมีการเลือกปฏิบัติและการใช้ความรุนแรงกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ ชนพื้นเมือง และบุคคลไร้รัฐ และเกี่ยวกับรายงานว่ามีการจำกัดสิทธิในการเดินทางของผู้เข้าเมือง ซึ่งได้ยื่นทะเบียนเพื่อขอสถานภาพบุคคล (ข้อ 2, 3, 12 และ 26)

12. รัฐภาคีควรจะประกันให้มีการคุ้มครองอย่างเต็มที่เพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ และโดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เพื่อขจัดข้อจำกัดใด ๆ ที่มีต่อการคุ้มครองเพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติทางเพศ รัฐภาคีควรจะเพิ่มมาตรการเพื่อประกันว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศ ชนพื้นเมือง และบุคคลไร้รัฐและผู้เข้าเมือง จะต้องไม่เผชิญกับการเลือกปฏิบัติและการเลือกปฏิบัติและความรุนแรง

ความรุนแรงต่อผู้หญิง

13. คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับรายงานว่าได้เกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวจำนวนมากต่อผู้หญิง ซึ่งมักเป็นการรายงานมีจำนวนน้อยกว่าความเป็นจริงเป็นอย่างมาก เนื่องจากมักถูกมองว่าเป็นปัญหาส่วนตัว และกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่ผู้กระทำผิดจะลอบย่นเวลพ้นผิด ทั้งนี้เป็นผลมาจากการไต่ถามสืบประณิประนอมของคู่กรณี ซึ่งสามารถกระทำได้อยู่ดีการดำเนินคดีทางอาญา และอาจเป็นเหตุให้ผู้เสียหายถูกกดดันไม่ให้ปกป้องสิทธิของตน (ข้อ 2, 3, 6, 7 และ 26)

14. รัฐภาคีควรจะเพิ่มความพยายามเป็นสองเท่าเพื่อป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิง รวมทั้ง

(ก) สนับสนุนให้มีการแจ้งความเพื่อดำเนินคดี กำหนดให้มีกลไกรับข้อร้องเรียนที่เป็นผล และประกันว่าจะมีการสืบสวนและสอบสวนอย่างรอบด้านเมื่อเกิดการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ให้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และหากศาลเห็นว่ามีความผิด ให้กำหนดบทลงโทษอย่างเหมาะสม และให้ผู้เสียหายสามารถเข้าถึงการเยียวยาอย่างเป็นผลและมาตรการคุ้มครองต่าง ๆ

(ข) แก้ไขเพิ่มเติมข้อบท

ซึ่งอนุญาตให้มีการยุติการดำเนินคดีทางอาญาหากมีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมระหว่างคู่กรณี เพื่อประกันให้เกิดการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกติกา และ

(ค) ให้ดำเนินการรณรงค์สร้างจิตสำนึกต่อไป เพื่อให้ประชาชนไม่ยอมรับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง และจัดอบรมและการสร้างเสริมศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา

สิทธิที่เท่าเทียมระหว่างชายและหญิง

15. คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับอคติและความเข้าใจผิดทางเพศที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย และการมีส่วนร่วมอย่างจำกัดของผู้หญิงต่อชีวิตทางการเมือง และในภาคเอกชนและภาคสาธารณะ รวมทั้งกิจการของตำรวจ (ข้อ 2, 3 และ 26)

16. รัฐภาคีควรจะเพิ่มความพยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิง โดยเฉพาะในบทบาทของฝ่ายบริหารระดับสูงในชีวิตทางการเมือง และในภาคเอกชนและภาคสาธารณะ หากจำเป็น ให้กำหนดมาตรการพิเศษชั่วคราวเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นผลเต็มที่ตามข้อบทในกติกา และให้เพิ่มความเข้มแข็งของมาตรการเพื่อรณรงค์สร้างจิตสำนึกเพื่อขจัดอคติและความเข้าใจผิดทางเพศต่อไป

โทษประหาร

17. แม้คณะกรรมการจะยินดีกับข้อตกลงชั่วคราวเพื่อพักการใช้โทษประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ แต่ขอเน้นย้ำข้อกังวลว่า กฎหมายในประเทศยังคงกำหนดโทษประหารเป็นบทลงโทษสำหรับความผิดทางอาญาต่าง ๆ รวมทั้งการทุจริต การติดสินบน และคดียาเสพติด ซึ่งเป็นความผิดที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของ “อาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุด” ซึ่งเป็นไปตามนัยของข้อ 6(2) ของกติกา คณะกรรมการยังกังวลเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษประหารชีวิตต่อข้อหาอาญาจำนวนมากหลายประเภท (ข้อ 6 และ 7)

18. รัฐภาคีควรพิจารณายกเลิกโทษประหารและให้ภาคยานุวัติต่อพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติกา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อยกเลิกโทษประหาร หากยังคงมีการใช้โทษประหารต่อไป รัฐควรดำเนินมาตรการทั้งหมดที่จำเป็น รวมทั้งมาตรการทางกฎหมาย เพื่อประกันว่าจะมีการใช้โทษประหารเฉพาะกับอาชญากรรมที่ร้ายแรงสุด รวมทั้งการฆ่าคนตายโดยเจตนา

การสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการทรมาน

19. คณะกรรมการกึ่งกลางกำลังกังวลว่า กฎหมายของรัฐบาลที่ไม่มีข้อหาความผิดที่เหมาะสมที่จะนำผู้กระทำผิดฐานการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับกติกานี้และมาตรฐานระหว่างประเทศอื่น ๆ คณะกรรมการผิดหวังที่เกิดความล่าช้าในการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย (ข้อ 2, 6, 7, 9, 10 และ 16)

20. รัฐบาลควรจะประกันว่ากฎหมายมีความสอดคล้องอย่างเต็มที่กับกติกานี้ โดยเฉพาะต่อข้อห้ามต่อการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย สอดคล้องกับกติกานี้และมาตรฐานระหว่างประเทศ รัฐบาลควรจะประกาศใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายโดยพลัน

21. คณะกรรมการกังวลอย่างยิ่งเกี่ยวกับรายงานว่ามีการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย การฆ่านอกกระบวนการกฎหมาย และการบังคับบุคคลให้สูญหายต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งที่ เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนใต้ คณะกรรมการยังคงกังวลต่อการลายนวลพันผิดที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางเนื่องจากการกระทำผิดเหล่านี้ และ กระบวนการสอบสวนคดีที่ล่าช้า รวมทั้งกรณีการใช้อาวุธปืนสังหารพลเรือนระหว่างที่เกิดความรุนแรงทางการเมืองเมื่อปี 2553 การบังคับบุคคลให้สูญหายกรณีนายสมชาย นิละไพจิตร และนายพอละจี รักจงเจริญ (บิลลี่) และการทรมานน.ส. กริชสุดา คุณะแสน (ข้อ 2, 6, 7, 9, 10 และ 16)

22. รัฐบาลควรจะ

(ก) ประกันให้มีการร้องเรียนและให้มีการสอบสวนโดยพลัน อย่างไม่ลำเอียง และอย่างรอบด้านต่อข้อกล่าวหาและข้อร้องเรียนทั้งหมด ว่าได้เกิดกรณีที่เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ทหารใช้กำลังอย่างมิชอบด้วยกฎหมายและเกินกว่าเหตุ รวมทั้งในกรณีการทรมาน การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการฆ่านอกกระบวนการกฎหมาย รวมทั้งที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนใต้ ประกันให้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด และหากศาลตัดสินว่ามีความผิดให้กำหนดบทลงโทษอย่างเหมาะสม

(ข) ให้แจ้งข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นของความผิดเหล่านี้ รวมทั้งในกรณีการบังคับบุคคลให้สูญหาย ให้มีการชี้แจงถึงชะตากรรมหรือที่อยู่ของผู้ตกเป็นเหยื่อ และประกันว่าจะมีการแจ้งให้ญาติของพวกเขาได้ทราบความคืบหน้าและผลการสอบสวน

(ค) ประกันว่าผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยอย่างเต็มที่ รวมทั้งความพึงพอใจและหลักประกันว่าจะไม่เกิดการกระทำผิดซ้ำ

(ง) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน และคำสั่งหัวหน้าคสช.ที่ 3/2558 เพื่อประกันว่ามีเนื้อหาสอดคล้องกับข้อบทในกติกานี้ รวมทั้งหลักประกันที่ป้องกันไม่ให้มีการควบคุมตัวโดยไม่สามารถติดต่อกับโลกภายนอก ดังที่มีการอธิบายไว้ในความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการที่ 35 (2557) และหลักเกณฑ์

ทั้งนี้โดยมีความมุ่งประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการประกาศใช้กฎอัยการศึกและพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีการประกาศใช้โดยไม่ชักช้าเกินควร

(จ) จัดตั้งกลไกอิสระโดยทันทีเพื่อป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

(ฉ) ให้เพิ่มการอบรมให้กับเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ทหาร เพื่อให้เกิดความเคารพอย่างเต็มที่ต่อสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการใช้กำลังอย่างเหมาะสม และการจัดการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย และประกันว่าคู่มือการอบรมต่าง ๆ มีเนื้อหาสอดคล้องกับกติกานี้ และหลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials)

การค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับ

23. แม้จะมีข้อสังเกตต่อความพยายามอย่างสำคัญในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับ คณะกรรมการยังคงกังวลเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับที่ยังเกิดขึ้นและส่งผลให้เกิดปัญหาที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การประมง การเกษตร และการทำางานบ้าน คณะกรรมการกังวลกับรายงานว่ามี การใช้แรงงานเด็ก และการแสวงหาประโยชน์จากกลุ่มบุคคลผู้เสียเปรียบ รวมทั้งผู้เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายและชนพื้นเมือง ทั้งยังกังวลเกี่ยวกับรายงานว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ถูกส่งตัวกลับประเทศ โดยไม่ผ่านการคัดกรองอย่างเป็นผล เพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านการคุ้มครอง และกังวลเกี่ยวกับการสอบปากคำผู้เสียหายล่วงหน้า เพียงเพื่อสนับสนุนการส่งตัวกลับประเทศโดยทันที (ข้อ 7, 8 และ 24)

24. รัฐภาคีควรที่จะเพิ่มความพยายามในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับอย่างเป็นผล รวมทั้ง (ก) เพิ่มมาตรการในเชิงป้องกัน (ข) เพิ่มความพยายามในการจำแนกสถานะผู้เสียหาย การสอบสวนอย่างเป็นระบบตามข้อกล่าวหาและข้อร้องเรียน และการฟ้องร้องดำเนินคดีและลงโทษผู้มีส่วนรับผิดชอบ และ (ค) จัดให้ผู้เสียหายได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นผล ได้รับความช่วยเหลือ และการเยียวยา รวมทั้งการพัฒนากระบวนการคัดกรองและกระบวนการสอบปากคำผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

สิทธิที่จะมีอิสรภาพและความมั่นคงของบุคคลและการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมต่อผู้ถูกควบคุมตัว

25. คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับรายงานการควบคุมตัวโดยพลการต่อบุคคลหลายร้อยคน ซึ่งใช้สิทธิในการชุมนุมและ/หรือการแสดงออก โดยมีการนำตัวเข้ารับ “การปรับทัศนคติ” ภายหลังการทำรัฐประหารปี 2557 และมีรายงานว่าบุคคลเหล่านี้ ได้ถูกควบคุมตัว โดยไม่มีการตั้งข้อหา ถูกควบคุมตัวในสถานที่ลับ โดยไม่ให้ติดต่อกับโลกภายนอกเป็นเวลาไม่เกินเจ็ดวัน การควบคุมตัวไม่ผ่านกระบวนการอนุมัติจากศาลหรือไม่มีหลักประกันเพื่อป้องกันการปฏิบัติที่โหดร้าย และไม่สามารถเข้าถึงทนายความ ทั้งยังกังวลว่าเมื่อมีการปล่อยตัว มีรายงานว่าผู้ถูกควบคุมตัวถูกบังคับให้ต้องลงชื่อในหนังสือสัญญาว่าจะไม่เดินทางไปต่างประเทศ และต้องงดเว้นจากการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และหากไม่สามารถปฏิบัติตามอาจส่งผลให้ถูกจำคุกไม่เกินสองปี ประการสุดท้าย คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นการควบคุมตัวบุคคลโดยไม่มีข้อหาเป็นเวลานาน อาจถึง 30

วันสำหรับคดีที่ขึ้นศาลพลเรือนและ 84 วันสำหรับคดีที่ขึ้นศาลทหาร และไม่ให้โอกาสให้บุคคลนั้นสามารถร้องต่อศาลว่าอาจเป็นการควบคุมตัวโดยมิชอบ (ข้อ 7, 9, 10, 12, 14 19 และ 21)

26. รัฐภาคีควรจะปล่อยตัวผู้ถูกควบคุมตัวโดยพลการโดยทันที และจัดให้พวกเขาเข้าถึงการเยียวยาอย่างเต็มที่ ทั้งยังควรปรับปรุงเนื้อหาของกฎหมายและการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อ 9 ของกติกานี้ โดยคำนึงถึงความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการที่ 35 (2557) เกี่ยวกับอิสรภาพและความมั่นคงของบุคคล

สิทธิของบุคคลต่างด้าว

27. แม้จะยินดีกับความพยายามครั้งสำคัญของรัฐภาคีในการให้ที่พักพิงกับผู้ลี้ภัย และการตัดสินใจจัดตั้งกลไกคัดกรองผู้แสวงหาที่พักพิง คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับรายงานว่ามีการส่งกลับและการบังคับส่งกลับโดยไม่มีขั้นตอนการพิจารณาหรือการประเมินความคุ้มครองที่จำเป็นอย่างเพียงพอ ในกรณีของผู้ลี้ภัย ผู้แสวงหาที่พักพิง และบุคคลที่ต้องการความคุ้มครองระหว่างประเทศอื่น ๆ รวมทั้งที่เกิดขึ้นกับชาวอุยกูร์และชาวโรฮิงญา และการไม่มีหลักประกันอย่างเพียงพอต่อหลักการไม่ส่งกลับ (ข้อ 6, 7 และ 13)

28. รัฐภาคีควรจะประกันทั้งในทางนิตินัยและพฤตินัยว่า จะไม่มีการส่งกลับบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองระหว่างประเทศไปยังประเทศที่มีความเป็นไปได้อย่างมากว่าพวกเขาอาจได้รับอันตรายที่ไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 6 และ 7 ของกติกานี้ ทั้งยังควรประกันให้มีการจัดทำกลไกคัดกรองโดยเร็ว และให้บุคคลที่ขอความคุ้มครองระหว่างประเทศ ได้มีโอกาสเข้าถึงขั้นตอนปฏิบัติที่เป็นธรรม และเป็นผล เพื่อให้สามารถจำแนกเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามหลักการไม่ส่งกลับที่เป็นไปตามกติกานี้ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายหากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

29. คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับรายงานที่ชี้ว่า มีการควบคุมตัวผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย โดยเป็นการควบคุมตัวเป็นเวลานาน และไม่สามารถติดต่อกับสถานทูต ทนายความ หรือ ออแกไนซ์กรภาคประชาสังคมได้ คณะกรรมการมีข้อสังเกตถึงความพยายามของรัฐภาคีในการปรับปรุงสภาพภายในสถานกักกันคนต่างด้าว อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับรายงานสภาพห้องขังที่แออัดขัดเยียด การขาดบริการด้านสุขภาพอย่างเพียงพอ การขาดสุขอนามัย อาหาร และน้ำที่ไม่เพียงพอ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่ดังกล่าว คณะกรรมการยังกังวลเกี่ยวกับรายงานว่าเด็กได้ถูกควบคุมตัวและถูกขังแยกจากญาติของตน โดยไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษา และถูกขังร่วมกับผู้ถูกควบคุมตัวที่เป็นผู้ใหญ่ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการปฏิบัติมิชอบทางกายและทางเพศ (ข้อ 2, 6, 9, 10, 24 และ 26)

30. รัฐภาคีควรจะ

(ก) งดเว้นการควบคุมตัวผู้ลี้ภัย ผู้แสวงหาที่พักพิง และผู้เข้าเมือง และใช้มาตรการที่เป็นทางเลือกนอกจากการควบคุมตัว รวมทั้งการใช้มาตรการกักขังตัวกลับ และในกรณีของบุคคลที่ยังคงถูกควบคุมตัวให้ประกันว่าการควบคุมตัวสอดคล้องกับพฤติการณ์ของแต่ละบุคคล

ขอด้วยเหตุผล มีความจำเป็น และมีสัดส่วนเหมาะสม และให้มีการประเมินทบทวนกรณีที่มีการขยายเวลาควบคุมตัว และประกันให้บุคคลสามารถร้องต่อศาลได้อย่างเป็นผล

(ข) ประกันว่าเด็กจะไม่ถูกควบคุมตัว

เว้นแต่เป็นมาตรการในขั้นสุดท้ายและให้ควบคุมตัวในระยะเวลาสั้นสุดหากเป็นไปได้

โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นหลัก และให้ควบคุมตัวเด็กแยกจากผู้ใหญ่ซึ่งไม่ได้เป็นญาติของพวกเขา และ

(ค) ประกันว่าสภาพความเป็นอยู่ในสถานกักกันคนต่างด้าวสอดคล้องกับกติกานี้

สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและศาลทหาร

31. แม้จะรับทราบถึงคำสั่งหัวหน้าคสช. ที่ 55/2559 ซึ่งมีการถ่ายโอนอำนาจการพิจารณาของความผิดของพลเรือนที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน 2559 และหลังจากนั้น จากศาลทหารไปสู่ศาลพลเรือน คณะกรรมการยังคงกังวลเกี่ยวกับรายงานว่า ยังมีคดีและการออกหมายจับในอีกหลายร้อยคดีต่อพลเรือน ซึ่งเป็นคดีที่ต้องเข้ารับการพิจารณาคดีในศาลของทหาร รวมทั้งพลเรือน ซึ่งถูกตัดสินว่าความผิดโดยศาลทหาร และไม่มีสิทธิในการอุทธรณ์คำตัดสินนั้น คณะกรรมการยังคงกังวลเกี่ยวกับรายงานว่าไม่มีการปฏิบัติตามหลักประกันที่ปวงตามข้อ 14 ในระหว่างการพิจารณาของศาลทหาร (ข้อ 14)

32. รัฐภาคีควรจะประกันว่า การพิจารณาคดีในศาลทหาร ให้กระทำเป็นข้อยกเว้นเท่านั้น และให้ดำเนินไปตามหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องอย่างเต็มที่ต่อหลักประกันที่ปวงตามข้อ 14 ของกติกานี้ และ ความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการที่ 32 (2550) โดยควรใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อรับพิจารณาคำร้องให้ถ่ายโอนคดีจากศาลทหารสำหรับความผิดที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 12 กันยายน 2559 โดยให้ถ่ายโอนคดีที่ยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จเหล่านั้นไปยังศาลพลเรือน และเปิดโอกาสให้จำเลยที่เป็นพลเรือนในคดีที่ศาลทหารตัดสินแล้ว สามารถอุทธรณ์คำตัดสินต่อศาลพลเรือนได้

สภาพการควบคุมตัว

33. คณะกรรมการยังคงกังวลเกี่ยวกับสภาพที่แออัดยัดเยียดและเลวร้ายในสถานที่ควบคุมตัวหลายแห่ง รวมทั้งการขาดสุขอนามัยและความสะอาด การขาดบริการด้านสุขภาพ การขาดอาหารและน้ำที่เพียงพอ และ การสร้างตราប់ต่อผู้ถูกควบคุมตัวบางคน คณะกรรมการยังคงกังวลเกี่ยวกับรายงานว่ามีการใช้เครื่องพันธนาการเกินกว่าเหตุ รวมทั้งการใช้โซ่ล่ามและการคุกคามทางเพศ (ข้อ 7 และ 10)

34. รัฐภาคีควรจะเพิ่มความพยายามในการปรับปรุงสภาพควบคุมตัว โดยใช้มาตรการอย่างที่เป็นรูปธรรมเพื่อลดความแออัดยัดเยียด โดยเฉพาะการส่งเสริมการใช้มาตรการที่เป็นทางเลือกนอกเหนือจากการควบคุมตัว ทั้งยังควรเพิ่มความพยายามประกันสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัว เพื่อให้ได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมและอย่างมีศักดิ์ศรี และ ประกันว่า สภาพการควบคุมตัวในเรือนจำทุกแห่งของประเทศ

สอดคล้องกับมาตรฐานหลักเกณฑ์ขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังแห่งสหประชาชาติ หรือ หลักเกณฑ์เนลสัน แมนเดลา (United Nations Standard Minimum Rules for the treatment of Prisoners - Nelson Mandela Rules)

เสรีภาพในการแสดงออก

35.

คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับรายงานการจำกัดอย่างรุนแรงและโดยพลการต่อสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก ตาม กฎหมายของรัฐบาลไทย ทั้งประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 คำสั่งหัวหน้า กอ.ส.ช. ที่ 3/2558 และการจำกัดสิทธิตามอำนาจของมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว คณะกรรมการยังกังวลเกี่ยวกับกระบวนการอาญา รวมทั้งการตั้งข้อหาหมิ่นประมาททางอาญาต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรม ผู้สื่อข่าว และบุคคลอื่น ๆ โดยใช้อำนาจตามกฎหมายที่กล่าวถึงข้างต้น และเกี่ยวกับรายงานว่ามีการขัดขวางการอภิปรายและการรณรงค์ และการตั้งข้อหาอาญาต่อบุคคล ในช่วงก่อนจะมีการออกเสียงประชามติรับรองรัฐธรรมนูญเมื่อปี 2559 (ข้อ 19 และ 25)

36. รัฐบาลไทยใช้มาตรการที่จำเป็นทั้งปวง เพื่อประกันให้บุคคลมีเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออกในทุกรูปแบบ สอดคล้องกับข้อ 19 ของกติกา การจำกัดใด ๆ ควรสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดตามข้อ 19(3) และตามคำอธิบายเพิ่มเติมในความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการที่ 34 (2554) รวมทั้งบททดสอบที่เข้มงวดว่าด้วยความจำเป็น และความได้สัดส่วน ทั้งยังควรพิจารณาการเอาผิดทางอาญาเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท และไม่ว่าในพฤติการณ์ใด ๆ ให้ใช้กฎหมายอาญาเฉพาะกับความผิดที่ร้ายแรงสุดเท่านั้น ทั้งนี้โดยคำนึงว่าโทษจำคุกไม่ควรเป็นโทษที่เหมาะสมต่อการหมิ่นประมาท รัฐบาลควรจะงดเว้นจากการใช้ข้อบททางอาญารวมทั้งพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ กฎหมายอาญาว่าด้วยการเป็นขบถล้มล้างการปกครอง และกฎหมายอื่น ๆ เป็นเครื่องมือเพื่อปราบปรามการแสดงความเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และไม่เห็นพ้องกับรัฐ ทั้งยังควรใช้มาตรการทั้งปวงเพื่อยุติการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้ที่ถูกตั้งข้อหาว่าใช้เสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออกของตนในระหว่างการออกเสียงประชามติรับรองรัฐธรรมนูญ และให้จัดให้มีการอบรมที่เหมาะสมสำหรับผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกและด้านความเห็น

การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

37. คณะกรรมการกังวลเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์และการแสดงความเห็นต่อต้านราชวงศ์ ซึ่งมีบทลงโทษจำคุกระหว่าง 3-15 ปี และกังวลเกี่ยวกับรายงานว่ามีบุคคลจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่ถูกควบคุมตัวและถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในความผิดนี้ นับแต่เกิดรัฐประหารและกังวลเกี่ยวกับการกำหนดโทษที่รุนแรง ส่งผลให้จำเลยบางคนได้รับโทษจำคุกหลายสิบปี (ข้อ 19)

38. รัฐบาลควรทบทวนมาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา เกี่ยวกับการดูหมิ่นราชวงศ์ในพื้นที่สาธารณะ โดยปรับให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับข้อ 19 ของกติกา และตามความเห็นทั่วไปที่ 34 (2554) คณะกรรมการขอเรียกร้องให้การลงโทษจำคุกบุคคลที่ใช้เสรีภาพในการแสดงออกเป็นการละเมิดต่อข้อ 19

การชุมนุมโดยสงบ

39. คณะกรรมการกึ่งพลเกี่ยวกับการจำกัดอย่างรุนแรงที่มีต่อเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบนับแต่รัฐประหารเมื่อปี 2557 โดยเฉพาะคำสั่งห้ามอย่างเข้มงวดต่อการชุมนุมสาธารณะของบุคคลมากกว่าห้าคน และการชุมนุมทางการเมืองของบุคคลกว่าสี่คนขึ้นไป คณะกรรมการยังกังวลเกี่ยวกับข้อบทในพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดโทษทางอาญาต่อบุคคลที่ไม่แจ้งให้ทางการทราบล่วงหน้าว่าจะมีการจัดการชุมนุมโดยสงบ คณะกรรมการกังวลอย่างยิ่งเกี่ยวกับการจับกุมบุคคลหลายร้อยคนที่เป็นผู้จัดหรือผู้เข้าร่วมการชุมนุมโดยสงบ (ข้อ 21)

40. รัฐภาคีควรจะประกันและคุ้มครองอย่างเป็นผลต่อการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และหลีกเลี่ยงการจำกัดใด ๆ ที่ไม่สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ของข้อ 4 ของกติกาฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐภาคีควรงดเว้นจากการควบคุมตัวบุคคลที่ใช้สิทธิของตนโดยไม่ได้เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อความมั่นคงแห่งชาติหรือความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ

การใช้รัฐ

41. แม้จะรับทราบถึงความก้าวหน้าของรัฐบาลนับแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2551 และระบียบว่าด้วยการจดทะเบียนการเกิดและการจดทะเบียนย้อนหลัง และการมีส่วนร่วมในการขจัดการใช้รัฐให้หมดไปในปี 2567 แต่คณะกรรมการยังคงกังวลเกี่ยวกับบุคคลไร้สัญชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะในบรรดาชนพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการศึกษาสำหรับเด็ก และเพิ่มความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของเครือข่ายการค้ามนุษย์ และการค้าประเวณี (ข้อ 2, 24, 26 และ 27)

42. รัฐภาคีควรเพิ่มความพยายามที่จะลดทอนการใช้รัฐ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

(ก) ประกันว่าประชากรที่อยู่ในชนบทและอยู่ห่างไกล ได้รับแจ้งข้อมูลและสามารถเข้าถึงขั้นตอนปฏิบัติเพื่อขอรับสัญชาติ

(ข) ประกันการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้ไร้รัฐ และโดยเฉพาะการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานกับเด็ก และการคุ้มครองเพื่อให้ปลอดภัยจากการค้ามนุษย์

สิทธิของบุคคลที่เป็นชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง

43. คณะกรรมการผิดหวังกับการที่รัฐธรรมนูญไม่กำหนดให้มีความคุ้มครองต่อบุคคลที่เป็นชนพื้นเมือง และยังคงกังวลเกี่ยวกับความเข้าใจผิดและอคติที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขา คณะกรรมการยังกังวลเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นกับพวกเขา ทั้งในเรื่องของสัญชาติ การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานหรือสิทธิในที่ดิน และโดยเฉพาะผลกระทบจากคำสั่งคสช.ที่ 64/2557 และ 66/2557 ซึ่งมีรายงานว่า ส่งผลให้มีการไล่อพยพชนหลายแห่งออกจากที่ดินของตน คณะกรรมการยังกังวลเกี่ยวกับมติใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขาที่เกิดขึ้นโดยไม่มี การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมของบุคคลเหล่านั้น (ข้อ 2, 25, 26 และ 27)

44. รัฐภาคีควรจะประกันให้บุคคลเข้าถึงอย่างเต็มที่ซึ่งสิทธิของผู้เป็นชนกลุ่มน้อย รวมทั้งชนชาติพันธุ์ ทั้งในแง่การคุ้มครองไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติด้านสัญชาติ การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานและสิทธิในที่ดิน

โดยควรประกันให้มีการปรึกษาหารือล่วงหน้าเพื่อให้ได้รับความยินยอมที่เกิดขึ้นอย่างเสรี เกิดขึ้นล่วงหน้า และเกิดจากความเข้าใจ (free, prior and informed consent) ในส่วนที่เกี่ยวกับการตัดสินใจใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขา โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน

ง. การเผยแพร่ข้อมูลและการติดตามผลการปฏิบัติ

45. รัฐภาคีควรดำเนินการเผยแพร่อย่างกว้างขวางซึ่งเนื้อหาของกติกานี้ พิธีสารเลือกรับทั้งสองฉบับ รายงานตามวาระฉบับที่ สอง และข้อสังเกตเชิงสรุปฉบับนี้ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างจิตสำนึกที่มีต่อสิทธิที่ได้รับการประกันในกติกานี้ ในบรรดาหน่วยงานศาล นิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร หน่วยงานภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งดำเนินการในประเทศ รวมทั้งสาธารณะโดยทั่วไป รัฐภาคีควรจะประกันว่ารายงานนี้และข้อสังเกตเชิงสรุปนี้จะได้รับการแปลเป็นภาษาอย่างเป็นทางการของรัฐภาคี

46. สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ 71 ย่อหน้า 5 ของหลักเกณฑ์ว่าด้วยขั้นตอนปฏิบัติของคณะกรรมการ รัฐภาคีจะต้องส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการภายในเวลาหนึ่งปีนับแต่การรับรองข้อสังเกตเชิงสรุปฉบับนี้ โดยเป็นข้อมูลที่ปรากฏในย่อหน้า 8 (กรอบรัฐธรรมนูญและกฎหมาย) ย่อหน้า 22 (การผ่านอกระบบกฎหมาย การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการทรมาน) และย่อหน้า 34 (สภาพการควบคุมตัว) ข้างต้น

47. คณะกรรมการร้องขอรัฐภาคีว่า ในรายงานตามวาระฉบับต่อไป ซึ่งมีกำหนดส่งภายในวันที่ 29 มีนาคม 2564 รัฐภาคีควรให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและเป็นรูปธรรม เกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อเสนอของคณะกรรมการ และการปฏิบัติตามกติกานี้โดยรวม คณะกรรมการยังร้องขอต่อรัฐภาคีว่า ในกระบวนการจัดเตรียมในรายงานตามวาระฉบับต่อไป ให้มุ่งปรึกษาหารืออย่างกว้างขวางกับหน่วยงานภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาภาคเอกชน ซึ่งดำเนินการในประเทศของตน สอดคล้องกับมติที่ 68/268 ของที่ประชุมสมัชชาใหญ่ โดยกำหนดความยาวของรายงานไม่เกิน 21,200 คำ หรือคณะกรรมการอาจเชิญรัฐภาคีให้แสดงความเห็นชอบภายในวันที่ 29 มีนาคม 2561 ที่จะใช้รูปแบบการรายงานอย่างเรียบง่าย กล่าวคือคณะกรรมการจะส่งมอบชุดของประเด็นปัญหาให้รัฐภาคี ก่อนจะมีการส่งรายงานตามวาระ และรัฐภาคีจะให้ข้อมูลที่เป็นการตอบของชุดประเด็นปัญหานั้น และให้ถือว่าเป็นเนื้อหาของรายงานตามวาระฉบับที่สามที่จะต้องส่งมอบตามข้อ 40 ของกติกานี้
